

Екологія та екологічна етика

Тема 6

Основні поняття екологічної етики

Література

- 1. Марушевський Г. Б.
- **Етика збалансованого розвитку:**
Монографія. – К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2008. – 440 с.

2. Джордж Мартин.

Серія «Приклучення Хэвиланда Таффа. Манна небесная.»

- Питання до цього оповідання
- 1) Які переваги дає висока чисельність населення?
- 2) Які незручності виникають у зв'язку з високою щільністю населення?
- 3) Які особливості поведінки виникли в результаті екстремального переуцільнення населення?
- 4) Які істоти населяли планету, крім людей?

Основні тези

- 1) Етика та мораль у людському суспільстві
- 2) Золоте правило моралі
- 3) Умови виникнення екологічної етики
- 4) Антропоцентризм та екобіоцентризм
- 5) Альтруїзм та егоїзм
- 6) Функція екологічної етики
- 7) Економічний розвиток та сталий розвиток

Етика

- (від грецького “етос” – звичай)
- Філософська наука, об’єктом вивчення якої є мораль
-
- (“звичаєвість”)

Мораль

- (від лат. mores - звичаї)
- Система поглядів і уявлень, норм і оцінок, що регулюють поведінку людей.
- Уявлення про те, “что такое хорошо и что такое плохо”

І етика, і мораль

- Регулюють відносини між людьми на основі внутрішнього переконання (**совісті**),
-
- а не зовнішнього примусу

- **СОВІСТЬ** – внутрішнє усвідомлення моральності своїх вчинків

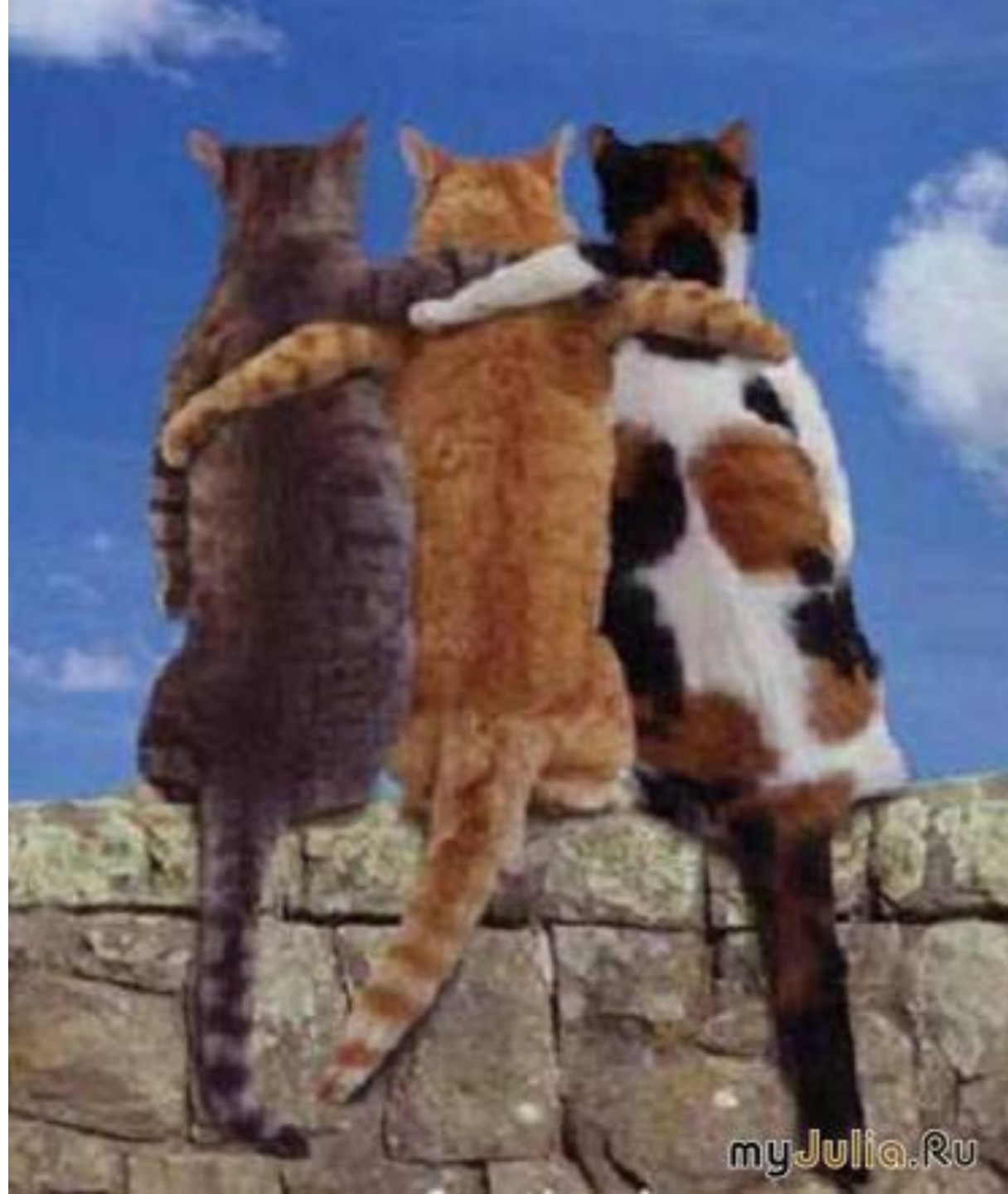

Соціальна функція моралі

- - узгодження вчинків окремих осіб з інтересами інших людей, спільнот, суспільства в цілому
- Мораль спирається не на силу примусу, а на силу внутрішнього переконання в тому, що:
 - Свобода одного закінчується там, де починається свобода іншого

Золоте правило моралі

- Стався до інших так, як хочеш, щоб ставились до тебе

Чини з іншими так, як хочеш, щоб
чинили з тобою

- В міру ускладнення суспільних відносин
 - виникла необхідність конкретизації моральних норм, правил
 - стосовно певних сфер повсякденного життя людини.
-
- Так стали формуватись різні напрямки **прикладної етики** — політична етика, журналістська етика, медична етика, **екологічна етика.**

Екологічна етика

- виникає тоді, коли ми відносимось до природи як до
 - **суб'єкта, рівного собі**
- У цьому випадку шкода, нанесена природі, буде розглядатись з погляду нанесення збитку самій природі.
 - Так повинно бути. Але чи є так?

Антропоцентристська етика

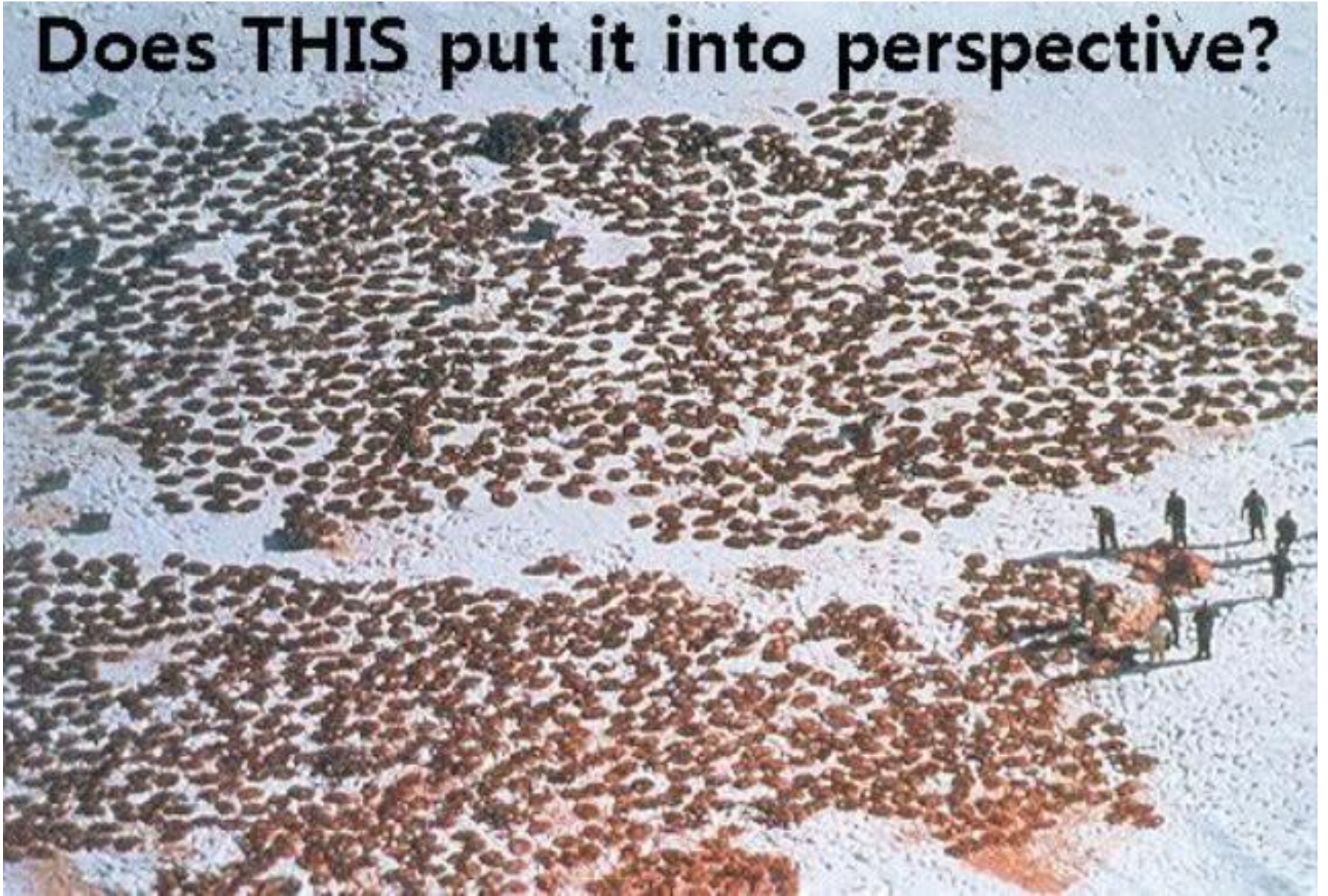
- На відміну від екологічної етики розглядає природу як об'єкт,
- і тому будь-яка шкода, нанесена природі,
- оцінюється лише з погляду збитку іншій людині, державі і т.д., у чийй власності знаходиться природа

Злочин проти людства

Заготівля шкур бильків

Does THIS put it into perspective?

Заготівля лісу

Але...як люди відносяться до людей?

- Вбивство раба у Древньому Єгипті прирівнювалось до знищення речі
- А як же золоте правило моралі?
- У різні часи мораль різна

Екологічна етика

- — вчення про належне у відносинах людини з природою,
- що сприймається як суб'єкт,
- заснованих на визнанні морального статусу природи,
- високому оцінюванні її внутрішньої і нематеріальної цінностей,
 - повазі прав природи
 - обмеженні прав людини

Екологічна етика

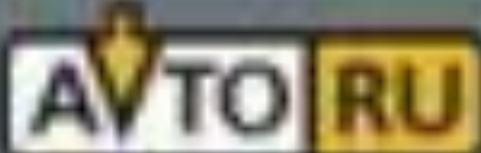
Це повага прав природи

Обмеження прав людини

Права нероздільні з обов'язками

AVTO RU

Екобіоцентризм

- Головний напрямок в екологічній етиці
- що націлює людей на збереження
- видів живих істот і
- ділянок дикої природи
 - без користі від цього людині чи
 - навіть їй на шкоду

Але чому ми повинні діяти собі на шкоду?

- Може, ну її, ту природу, будемо робити, що захочемо, - вирубаємо всі ліси і на їх місці побудуємо торгово-розважальні центри?
- Адже мета будь-якої живої істоти – досягти якнайбільшого комфорту для себе,
 - коханої

У лісі може підстерігати небезпека

А в торгово-розважальному центрі весело і безпечно

Вимоги плебсу у Древньому Римі

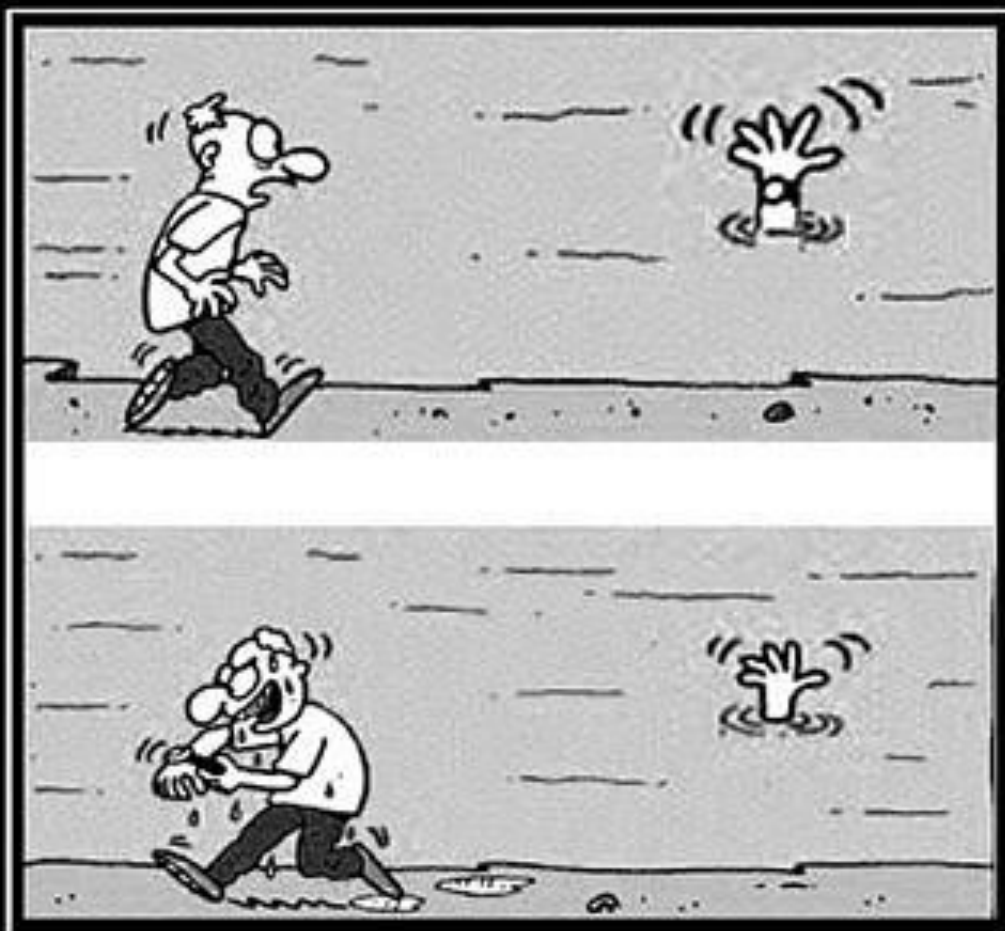
- **“Хліба і видовищ!”**

- **А наші вимоги?**

- Не дуже відрізняються.
- Ми хочемо комфорту, а нас закликають його обмежити

Нас закликають любити і поважати природу заради неї самої, нехтуючи своїми інтересами

- **Альтруїзм** (франц. altruisme, від лат. alter — інший) — безкорисливе прагнення до діяльності на благо інших;
- принесення в жертву власних інтересів заради блага інших
- **протилежність егоїзму**

Альтруизм
латентный эгоизм

Егоїзм

- Егоїст вважає задоволення особистого інтересу за рахунок інших людей вищим благом
- Егоїст відноситься до іншої людини як до об'єкта й засобу досягнення самокорисливої мети.

Ради себя
я готова
на все

Усвідомлений (розумний) егоїзм

Вміння робити вчинки собі на користь, враховуючи при цьому інтереси інших

Йому підкоряються тварини і маленькі діти

Вміння подбати спочатку про себе

- щоб отримати можливість допомагати іншим
- **Свідомого егоїста** відрізняють
- пріоритетність власних інтересів і
- усвідомлення своїх потреб.
- Це дозволяє йому **самостійно** дбати про себе і
- не обтяжувати інших своїми справами і проблемами

Свідомий егоїст

для власного комфорту
дбаючи про себе,
активно дбає про інших,
оскільки дискомфорт інших
викликає дискомфорт у нього

Усвідомлений (розумний) егоїзм

- змушує нас шанувати свободу та інтереси іншої людини.
- **Усвідомлений** розумний егоїзм –
 - **єдиний шлях до здорових і конструктивних стосунків між людьми,**
 - **а також між людьми і Природою**

Навіщо зрікатися своїх інтересів?

- Заради самих себе, коханих, потрібно зберегти Природу
- Екологічна криза наступила **не тому**, що людина відірвалася від природи,
- А тому, що вона залишилась її частиною і
- Підкоряється **деяким** законам Природи

Закон максимального тиску **життя**

- **Кожен вид у природі розмножується з максимально можливою швидкістю**
- При цьому він знищує свої ресурси і вимирає
- Потім ресурси відновлюються – і з окремих уцілілих особин відновлюється чисельність виду.
- Цикл починається спочатку: знищення ресурсів – вимирання – відновлення чисельності – знищення ресурсів... і т.д.

Сарана знищує все – і якщо вітер не віднесе цю хмару комах в інші місця, де ще є зелень – вони загинуть з голоду

Закони природи, яким людина перестала підкорятися

- 1. Закон природного добору (виживає найсильніший)
- 2. Колапс (вимирання) при надмірному скупченні
- 3. Припинення розмноження при знищенні ресурсів

ВИДИ, ЯКІ НЕ ПРАГНУЛИ ДО МАКСИМАЛЬНО ШВИДКОГО РОЗМНОЖЕННЯ, ПРОСТО НЕ ДОЖИЛИ ДО НАШОГО ЧАСУ

- Людство знаходиться у фазі розмноження (нас уже більше 7 млрд) і
- нищення ресурсів – за рахунок:
 - Надмірної чисельності
 - Нераціонального господарювання
 - Культивування споживацтва
 - Жадібності кожного

Як розумні егоїсти, ми повинні для себе зберегти
Природу, бо без неї людство не виживе

- Якщо любимо себе – маємо любити і
Природу
 - **Любов** – це активне піклування про
комфортне життя та **всебічний**
розвиток об'єкта любові (М.Є.Литвак)
 - А що таке **розвиток**?

Розвиток

- необоротна, спрямована, закономірна
- зміна матеріальних і ідеальних об'єктів
- від простого до складного,
- від нижчого до вищого,
- від менш досконалого до більш досконалого

- Задоволення людських потреб і прагнень є основною задачею економічного розвитку
- Прагнення – до підвищення комфорту

Cmbisnis.com

Економічний розвиток неможливий без економічного зростання

- **Економічне зростання** - одна з головних макроекономічних цілей будь-якої країни, досягнення якої зумовлене необхідністю **випереджаючого зростання національного доходу** в порівнянні із зростанням **чисельності населення**
- **для підвищення рівня життя населення**

Сучасний економічний розвиток

- Вимагає постійного зростання видобутку природних ресурсів
- **невідновлюваних** (веде до їх знищення)
- **відновлюваних** (веде до їх виснаження та також до поступового знищення)

• **Як їх тоді зберегти для майбутніх поколінь?**

Сталий рóзвиток -

- з дотриманням балансу між**
- задоволенням сучасних потреб людства і**
- захистом інтересів майбутніх поколінь**

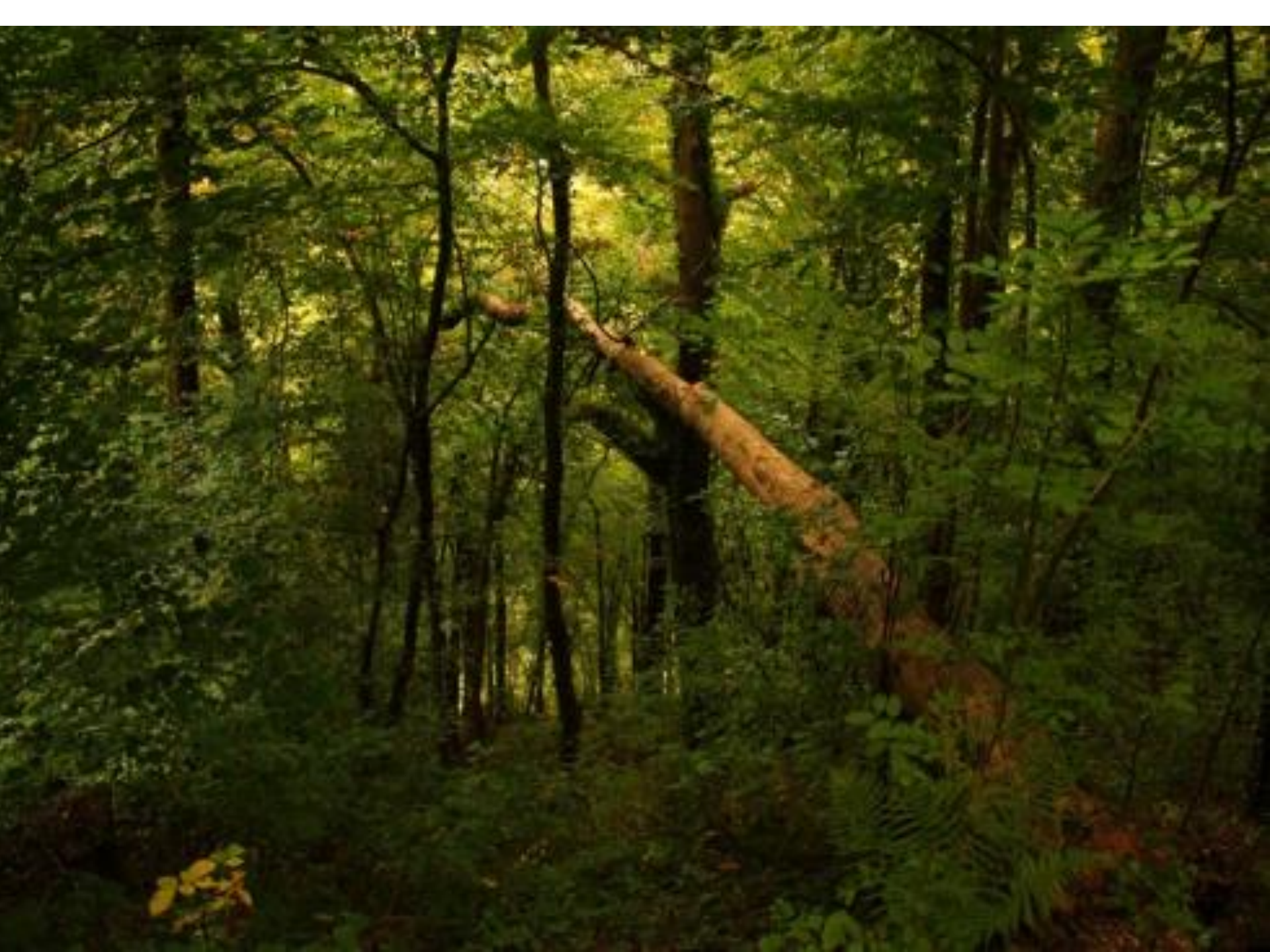
Щоб активно піклуватися про комфортне життя та всебічний розвиток себе і Природи

- Людство повинно мобілізувати інтелект і приборкати монстрів, ним же породжених, що загрожують знищити Природу і саму людину:
- Надмірну чисельність людства
- Нераціональне господарювання
- Культивування споживацтва
- Жадібність кожного

Символ Природи, що просить її не знищувати

Висновки

- 1) Етика – це філософська наука, що вивчає мораль. Мораль – це система норм, що регулюють поведінку людей (уявлення про те, “что такое хорошо и что такое плохо”).
- 2) Золоте правило моралі: стався до інших так, як хочеш, щоб ставились до тебе.
- 3) Екологічна етика існує лише тоді, коли ми відносимось до природи як до суб'єкта, рівного собі.
- 4) Антропоцентризм ставить понад усе Людину, якій має служити природа. Екобіоцентризм ставить понад усе Природу, рівноправною частиною якої є Людина.
- 5) Функція екологічної етики - розвиток вчення про відношення до природи як до суб'єкта, засноване на визнанні морального статусу природи, високому оцінюванні її внутрішньої і нематеріальної цінностей, повазі прав природи й **обмеженні прав людини.**

- 6. Основна мета екологічної етики – забезпечення сталого розвитку (пошук шляхів гармонійного співіснування людства і природи).
- 7. Економічний розвиток і сталий розвиток людства поки що несумісні.

Теми для доповідей

- 1. Розумний егоїзм та альтруїзм
- 2. Розумний егоїзм у природі.
- 3. Екологічний слід України: що робити?
- 4. Нематеріальна цінність природи
- 5. Обмеження прав людини задля збереження Природи.
- 6. Сталий розвиток без надмірної чисельності людства
- 7. Сталий розвиток без надмірного споживацтва

- 8. Співвідношення понять “економічний розвиток” і “сталий розвиток
- 9. Закони природи, яким людство підкоряється і не підкоряється
- 8. Любов – це...
- 9. Розвиток і його мета
- 10. Сталий розвиток і економічне зростання – як вони співвідносяться?
- 11. Чотири основні загрози для людства і Природи

Домашнє завдання (на семінарське заняття)

- 1. Знати висновки
- 2. Зробити доповідь